

Jesús Garcia Pastor, trescador de les rutes amagades de l'infinit

GASPAR VALERO

L'autor de les *Rutes Amagades de Mallorca* acaba de tancar la seva motxilla per emprendre el seu darrer itinerari. No en sabem exactament el trajecte, ni la cartografia, ni en tenim referències fotogràfiques -encara-, d'aquesta via que s'ha entestat a recórrer. Però sabem que, atès el seu bon quefer mallorquí, serà lluminosa, esdevindrà al·tívica i -alhora- alterosa, pigada de topònims arrelats, curulla de vida que vessa, bigarrada de paisatge que encisa. I, d'aquest viatge, en farà una crònica ben il·lustrada perquè, com tantes vegades, els aprenents que venim darrere, puguem gaudir de la sensibilitat de la seva retina i del verbum que l'acompanya.

Jesús Garcia Pastor va néixer a Re-

“La seva gran obra és un monumental testimoni de la Mallorca d'aquell temps”

quena (País Valencià) l'any 1915 i morí el passat 28 de febrer a Sant Cugat del Vallès (Barcelona), on vivia, en companyia de la seva dona, amb un dels seus fills. Era a punt de complir els 94 anys. Llicenciat en Filosofia i Lletres, fou professor de Llatí i Grec i director de la Biblioteca Provincial, amb seu a Palma. Excursionista decidit, Garcia Pastor començà a participar, a mitjans dels anys cinquanta, a les excursions que organitzava el Foment del Turisme de Mallorca.

La seva magna obra -autor i editor- fou la titulada *Rutes Amagades de Mallorca*, una col·lecció de 83 fascicles que suposen el mateix nombre d'itineraris, reunits en vuit volums i publicats entre els anys 1964 i 1980, en doble versió: en castellà i en català. Contenen nombroses fotografies, en blanc i negre, que avui són un monumental testimoni de la Mallorca més recòndita d'aquells anys. Foren també una peça clau en el foment l'excursionisme i del coneixement de la natura mallorquina. Comptà amb la col·laboració de Melcior Rosselló,

que confeccionà els mapes. Altres col·laboradors, en la tasca de traducció del castellà al català, foren Joan Pons Marquès, amb els primers 40 fascicles, i Llorenç Moyà Gilibert, traductor d'alguns fascicles més. A partir del número 49 la traducció passà a ser del mateix Garcia Pastor, amb la col·laboració del seu fill, Lluís Garcia Sevilla.

El professor Pere Freixa, que ha estudiat la seva obra, ens diu que les *Rutes* suposen una de les aportacions més singulars i originals de la fotografia de paisatge de l'Estat espanyol, tot i que no l'obra és molt poc coneguda fora de l'àmbit illenc. A més de representar un immens inventari del paisatge mallorquí, les *Rutes* ofereixen una novedosa forma fotogràfica d'apropament al territori, perquè Garcia Pastor hi construeix un diàleg íntim entre el paisatge i l'experiència del seu trànsit, i compon per al lector la possibilitat, gairebé cinematogràfica, quasi virtual, de tornar a realitzar els esmentats vuitanta-tres viatges.

Garcia Pastor té encara temps de retratar i de viure, segons testimoni seu, “la impressió d'una Mallorca distinta, evidentment ja passada i en liquidació, però encara atractiva, serena i bella, i tan ignorant d'aquesta altra que se'ns ve damunt, com si en lloc de trobar-se al costat mateix d'unes carreteres recorregudes de pressa per gent de tots els confins i llengües, estigués a milers de quilòmetres, segons sembla, de l'encara incipient batibull babèlic del turisme de masses que afortunadament (?) ens està invadint”. L'autor retrata també i incorpora al seu recorregut el paisatge humà que forma part de la geografia de l'excursió. Sovint, en aquest context, hi apareix la nostàlgia i la certesa de moure's en un món en vies d'extinció.

Les *Rutes* no són només una preuada guia excursionista, sinó també una crònica visual i un testimoni d'estima al territori. Perquè, a més d'aportar la descripció d'un recorregut, l'autor ens diu que el seu treball “no pretén tan sols donar uns itineraris poc habituals per a excursionistes -en el més ampli sentit del mot-, sinó que, amb més ambició i amb el pretext d'uns recorreguts realitzables en una forma o una altra, aspira a recollir aspectes poc coneguts del nostre meravellós paisatge, i a reunir un extens corpus fotogràfic amb la major perfecció, que fixi la Mallorca actual -semblant encara en molts aspectes a la passada-; una Mallorca que, millor o pitjor, és

en la que ens ha tocat de viure i que afortunadament conserva encara part de les característiques essencials que han fonamentat i estès la seva fama universal; una Mallorca que s'està transformant -qui sap si en millor o pitjor-, dissolta en la marea muntant del poderós turisme de masses”.

Recuperant una altra vegada l'opinió encertada del professor Freixa, a través de les *Rutes*, Garcia Pastor va teixint un inventari personal de tot allò que, amb significat propi, es troba en perill d'extinció: topònims, possessions, arbres, torrents, pous, camins, senders i àdhuc muntanyes, turons o penyals; l'orografia de Mallorca, muda i convertida en teló de fons de les finestres d'hotel o les gandules de la platja, recobren vida i recuperen, potser per última o penúltima vegada, identitat, nom propi i existència. El fotògraf recupera en ses imatges la lentitud de l'observació minuciosa, capaç de transformar el paisatge en protagonista absolut, i convertir l'observador en personatge ínfim que l'habita per uns instants. Des de la primera persona narra cada trajecte

Les Rutes no són només una guia excursionista, sinó una mostra d'estima al territori

reforçant la singularitat del registre, reclamant la validesa de la mirada com a catalitzador de significats.

La seva tasca de bibliotecari professional, que jo ara no glossaré, tingué una de les seves culminacions l'any 1986 quan veié la llum el volum de reconeixement a tota una vida envoltada de llibres titulat *Homenatge a D. Jesús Garcia Pastor: bibliotecari*, en edició de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern balear. A títol més personal, no puc deixar de recordar -i d'agrair- que vaig tenir la immensa satisfacció de comptar amb la seva aportació, l'any 1991, per a un dels pròlegs de la meua obra *Camins i Paisatges: itineraris culturals per l'illa de Mallorca*.

Jesús Garcia Pastor i el que subscriu no només creiem que hi ha hagut una Mallorca salvatge, verge i indòmita, sinó que encara existeix i que, per bé de tots, ha d'existir sempre. En nom, doncs, d'aquesta Mallorca irreductible: Gràcies, mestre trescador... i amunt, per les rutes amagades de l'infinit. •

Panell

Cultura popular Sant Antoni tria representants

La setmana que ve, l'Associació d'Amics de Sant Antoni duran a terme les eleccions per escollir la comissió directiva. L'assemblea general serà dissabte que ve per triar-ne els nous representants, ja que els actuals han acabat el mandat després de 4 anys. • dB

Exposició Dones i nin@s del món, davant l'objectiu

El centre Flassaders inaugurarà divendres l'exposició fotogràfica col·lectiva *Dones i nin@s del món*, que neix del desig de mostrar altres realitats al món i que té com a protagonistes principals les dones i els infants. Així mateix, pretén apropar-los al nostre entorn. • dB

Música Presentació d'Autoconsumible, de Musnok

El grup Musnok presentarà en directe el seu primer disc, titulat *Autoconsumible*. Serà dissabte que ve, dia 21, a partir de les 20 hores a la sala Assaig de Palma. El concert tindrà l'actuació de dos convidats de luxe: els Grollers de sa factoria i The ugly bitches. • dB

Teatre Dagoll Dagom, al Principal de Menorca

La companyia Dagoll Dagom actuarà els propers dies 3 i 4 d'abril en el teatre Principal de Maó per presentar el musical *Aloma*, muntat a partir d'una adaptació de la novel·la de Mercè Rodoreda. El Consell de Menorca i l'Ajuntament de Maó hi col·laboraran per fer possible aquesta doble representació. El primer dia es representarà gratuïtament per als alumnes de quart d'ESO de l'Escola d'Art Dramàtic de Menorca, que suposarà l'assistència de prop de quatre-cents estudiants. • E.P.

Literatura Cela i la seva correspondència

Edicions Destina publicarà el proper 7 d'abril el llibre *Camilo José Cela Correspondència con el exilio*, en què es recull l'intercanvi epistolar, en la seva immensa part inèdit, entre Camilo José Cela i dotze escriptors espanyols que abandonaren la seva terra com a conseqüència de la Guerra Civil. En gairebé mil cartes, les paraules de Cela (1916-2002) s'entrecruen amb María Zambrano, Rafael Alberti, Américo Castro, Jorge Guillén, Emilio Prados, Luis Cernuda, Manuel Altolaguirre i Francisco Ayala, entre d'altres. • E.P.

Música Ojos de Brujo presenta Aocaná

El grup Ojos de Brujo presentarà ahir a Barcelona el seu disc *Aocaná*, que en caló significa “ara” i que reflecteix el moment “tranquil” en el qual viuen els components del grup. •